

Leven met weinig geld

Categorie

Helpende handen

Aantal deelnemers

6-12 personen

Leeftijd

12-16 jaar

Duur / aantal bijeenkomsten

Twee bijeenkomsten: 1,5 uur en 2,5 uur.

Tussendoor eventueel acties om geld op te halen.

Auteur

Hanna Oosterlee

KORTE BESCHRIJVING

Leven met een strak budget, mensen met een inkomen onder het minimumloon kunnen niet anders. Dan is boodschappen doen vaak minder leuk! Dat ontdekken we in dit item door middel van een budgetspel, bonnetjes van boodschappen van thuis vergelijken, de verhalen van een diaken, zelf weekboodschappen doen voor een echt gezin en een blik in het werk van een diaken. Eventueel kun je ook samen het benodigde geld inzamelen. Handen uit de mouwen dus!

DOEL

- De deelnemers ontdekken wat een puzzel het is om rond te komen van een klein inkomen
- De deelnemers zien wat ze moeten missen als ze met weinig leefgeld zouden moeten rondkomen

- De deelnemers leren wat een diaken doet voor mensen met weinig inkomen
- De deelnemers nemen zelf hun diaconale verantwoordelijkheid

VERANTWOORDING

“Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor één van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.” Matteüs 25:40, de basis van dit item. De jongeren ervaren hoe het is om (praktisch) in armoede te moeten leven. Deze ervaring zetten ze om in positieve daden, door geld in te zamelen (optioneel) en boodschappen te doen voor mensen die daadwerkelijk met minimaal leefgeld moeten rondkomen.

VOORBEREIDING

Praktische voorbereiding

- Lees het hele item goed door, inclusief de bijlagen.
- Het is de bedoeling dat je dit item samen met een diaken voorbereidt en uitvoert. Vraag bijtijds een diaken om mee te werken en neem samen dit item door.
- Vraag deze diaken om vooraf dit voor te bereiden:
 - Informatie geven over het werken van de diaconie (eventueel wat beeld via Powerpoint inzetten?)
 - Bijbelse achtergrond van de diaconie vertellen aan de jongeren.
 - Gezinnen zoeken die rond de armoedegrens leven, voor wie boodschappen gedaan kunnen worden. Liefst één gezin per twee jongeren.
 - Eventueel het benodigde geld leveren om de boodschappentassen te vullen, wanneer jullie niet de jongeren zelf het geld willen laten binnenhalen.

- De boodschappentassen afleveren bij de gezinnen.
- Praktische ondersteuning tijdens de bijeenkomsten.
- Vraag bij de uitnodiging de jongeren om een kassabon van de weekboodschappen van hun gezin mee te nemen. Vraag hen nogmaals wanneer je hen een dag van tevoren herinnert aan deze bijeenkomst. Neem ook je eigen kassabon van weekboodschappen mee.
- Print de benodigdheden van het 'budgetspel'. Zie bijlage 1.
- Maak 'gezinskaartjes' met korte beschrijvingen van gezinnen voor wie je boodschappen gaat doen. Zie ook bijlage 3.
- Bepaal samen voor welk bedrag je de boodschappentassen wilt laten vullen (in dit item gaan we uit van € 20,- per tas, dit kan ook bijvoorbeeld € 5,- minder zijn).
- Leg voor elke bijeenkomst alle benodigdheden klaar.
- Maak voor de tweede bijeenkomst thuis (of in de kerk) alvast de budgetsoep klaar zodat je hem enkel hoeft te verwarmen.
- Voor de tweede bijeenkomst is het handig om enkele auto's beschikbaar te hebben om de jongeren én hun gevulde boodschappentassen te vervoeren.

Persoonlijke voorbereiding

Denk als leiding samen na over de volgende vragen:

- Wat vind je van de diaconale boodschap die in Matteüs 25 door Jezus gegeven wordt?
- Wat heb je zelf met diaconaal werk?
- Wat vind jij belangrijk om jongeren van dit item mee te geven?

BENODIGDHEDEN

Eerste bijeenkomst

- Benodigdheden budgetspel, zie bijlage 1
- Pennen
- Kassabonnen van de weekboodschappen van de gezinnen van je jongeren (zie ook VOORBEREIDING)
- Flapover en stiften
- Grote kaars
- Waxinelichtjes
- Lucifer of aansteker

Tussendoor

- Whatsappgroep om tussendoor contact te houden

Tweede bijeenkomst

- Iets om het verzamelde geld in mee te nemen
- Voor elk gezin/tweetal één grote boodschappentas
- Gezinskaartjes
- Ingrediënten voor tosti's
 - Brood
 - Ham en kaas en boter
 - Tosti-ijzer
- Vooraf gemaakte budgetsoep. Kijk hiervoor op deze website: www.budgetgerecht.nl/soep
- Bijbel of print van Matteüs 25:34-40 (bijlage 2)

PROGRAMMA

Eerste bijeenkomst

5 minuten

Opening

Heet de deelnemers welkom en bied eventueel iets te drinken aan. Maak zo nodig een voorstelrondje. Vertel kort iets over de opzet van dit item (zie KORTE BESCHRIJVING). Laat je gast - diaken - zichzelf kort voorstellen.

15 minuten

Verkenning

Speel samen het 'budgetspel'. Verdeel je jongeren in groepjes van drie of vier jongeren. Elk groepje krijgt een situatieschets (het kan dus zijn dat twee groepjes dezelfde situatie voorgeschoteld krijgen) en een voorbeeldverdeling van de kosten. Vertel dat de situatieschets gaat over een gezin dat moet rondkomen van weinig inkomen. De verdeling zoals in het voorbeeld staat, gaat dus echt niet passen. Deel vervolgens het blanco overzicht uit (zonder bedragen) en vraag hen deze in te vullen zodat 'hun' gezin wel kan rondkomen én ook nog een beetje een leuk leven heeft.

Geef elk groepje meerdere blanco overzichten, zodat ze het eventueel een paar keer kunnen proberen. Vertel dat ze er tien minuten voor hebben om een goede verdeling van de kosten te krijgen.

20 minuten

Verdieping

Ga met elkaar in gesprek over de uitkomsten van het budgetspel. De uitkomsten zelf zijn niet zo interessant, wel de motivatie achter de keuzes die gemaakt zijn.

(Grote) verschillen tussen bedragen die de groepen gegeven hebben geven ook gespreksstof. Enige hulpvragen:

- Lukte het om in één keer een goede verdeling te vinden?
- Wat was makkelijk in te vullen?
- Waar hebben jullie het langste over gedaan om te verdelen?
- Wat gebeurt er als jullie strak geplande uitgavenverdeling nu wordt verstoord doordat een gezinslid een keer niet ingecheckt heeft in de bus en de controleurs zijn onverbiddelijk: € 35 boete! Of... de televisie gaat stuk?!

Laat dit deel van het gesprek niet langer duren dan vijf á tien minuten om de vaart er in te houden. Doel is vooral om samen te concluderen dat het niet makkelijk is om rond te komen van (te) weinig geld.

Verleg de aandacht van de jongeren naar de diaken en nodig hen uit om vragen te stellen. Doe zelf bijvoorbeeld de aftrap met één of meerdere van deze vragen. (Vooraf de laatste vraag is belangrijk om aan bod te laten komen.

- Hoe vaak komen jullie dit soort situaties tegen?
- Wat doen jullie/de diaconie voor dergelijke gezinnen?
- Welke andere dingen doet een diaconie nog meer? (Vraag om een kort en krachtig antwoord)
- Veel dingen die vanuit de kerk gedaan worden hebben een bijbelse achtergrond. Welke bijbelse achtergrond hoort er bij de diaconie? (Liefst met het lezen en bespreken van enkele bijbelverzen)

Laat de jeugd ook vragen stellen. Het mooiste is een gesprek tussen jeugd en diaken.

15 minuten

Verwerking deel 1

Vertel dat jullie in de huid gaan kruipen van mensen die van weinig moeten rondkomen én tegelijkertijd die mensen gaan helpen. Vertel dat de jongeren de volgende bijeenkomst in tweetallen met een grote boodschappentas een winkel in mogen om voor een bepaald bedrag inkopen te doen.

Bijvoorbeeld voor € 20,- inkopen doen voor een hele week. Deze tassen worden vervolgens door de diaken daadwerkelijk naar gezinnen gebracht.

Om goed inzicht te krijgen in wat er tijdens een week allemaal gekocht wordt in onze eigen gezinnen, gaan we nu kijken naar de bonnen die jullie meegenomen hebben. Vergelijk eens met je buur op de volgende punten:

1. Waar gaat het grootste bedrag naar toe?
2. Waar gaat in totaal het meeste geld naar toe, maaltijden of snacks/drank?

3. Een gezin met een laag inkomen moet met gemiddeld € 70,- leefgeld rondkomen, inclusief kleding, schoenen, etc.. Als je naar jullie bon kijkt, zouden jullie dat ook kunnen?
4. Wat zijn dingen die jullie makkelijk zouden kunnen missen?
5. Welke dingen zou je moeten missen die je niet leuk vindt om te missen?

25 minuten

Verwerking deel 2 (optioneel)

Vertel dat jullie samen een bepaald aantal tassen gaan vullen (bijvoorbeeld 6). In elke tas gaan boodschappen voor € 20,-. Dat betekent dat jullie € 120,- nodig hebben. Een onderdeel van dit item is dat jullie zelf dit geld bij elkaar gaan krijgen door middel van leuke acties. Welke acties kunnen je jongeren bedenken die geld opleveren voor dit goede doel? Als de jongeren even op gang moeten komen kun je ze helpen met enkele voorbeelden: zelfgebakken koek of cake verkopen na een kerkdienst; auto's wassen; klusjes doen bij mensen thuis voor wat geld; muziek maken in het winkelcentrum.

Help de jongeren hun ideeën te beperken tot enkele acties en deze vervolgens concreet uit te werken. Gebruik hiervoor de flapover en stiften. Denk aan de volgende dingen:

- Wat en wie heb je ervoor nodig?
- Wanneer ga je de actie uitvoeren?
- Welke promotie is daarvoor nodig? (Kerkblad bijvoorbeeld)
- Wie doet wat (voor) wanneer?
- Maak heldere afspraken, laat de jongeren de leiding houden en help hen zich te houden aan hun vooropgestelde plan
- App of mail de afspraken na deze bijeenkomst naar de jongeren in jullie groepsapp.

Belangrijk is wel om tussen de twee bijeenkomsten door een vinger aan de pols te houden.

5 minuten

Afsluiting

Vat samen wat de plannen zijn en herhaal wie waar verantwoordelijk voor is.

Sluit vervolgens de avond af met een kaarsengebed: Een grotere kaars brandt en elke jongere heeft een waxinelichtje gekregen. Extra waxinelichtjes (niet brandend) staan

om de kaars heen. Vertel je jongeren iets als dit: "Vandaag hebben we het gehad over mensen die van weinig moeten rondkomen. Je leven is geen vrolijk leven op zo'n moment. Misschien ken je wel iemand die van weinig moet rondkomen en zo niet, dan ken je vast iemand die een steuntje in de rug kan gebruiken van God. Daarvoor is dit gebed. Om mensen bij God te brengen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Ik open zo het gebed en daarna mag iedereen een kaarsje aansteken en daarbij een naam noemen. Wil je geen naam noemen, dan kan je ook zeggen 'een vriendin van mij' of 'iemand die ik ken'. God weet wel wie je bedoelt. Als je meerdere namen wil noemen en kaarsjes wil aansteken, dan kan dat, daarvoor zijn de extra kaarsjes op tafel."

Open vervolgens het gebed met je eigen woorden of gebruik deze tekst:

'God. We leven in een wereld waar veel welvaart is. Helaas zijn er ook veel mensen die daar niet van kunnen genieten. Mensen die daardoor niet het leven hebben dat ze zouden willen. We willen deze mensen bij u brengen. Wilt u bij hen zijn en hen verlichting geven. We noemen hun namen en steken een kaarsje daarbij aan.'
En eindig het gebed met: 'In Jezus' naam, Amen'

Tussendoor

Houd een vinger aan de pols bij de acties die ondernomen worden. Help waar ze je hulp vragen, maar laat de leiding bij de jongeren liggen. Zij zijn verantwoordelijk hiervoor, gun ze dat ook!

Vraag ze om het geld de volgende bijeenkomst mee te nemen.

Tweede bijeenkomst

10 minuten

Opening

Heet de deelnemers welkom en bied eventueel iets te drinken aan. Start met het delen van de avonturen van de afgelopen weken. Vraag hoe het hen is vergaan met hun acties!

Tel vervolgens samen het geld.

15 minuten

Plannen

Vertel de jongeren dat jullie nu met het geld boodschappen gaan doen.

(Mocht je meer geld hebben dan de benodigde € 20,- per tas, dan kun je overwegen om voor het overige extra, luxe

artikelen te kopen of nog meer tassen te maken (mits je deze ergens bij geschikte mensen kwijt kunt) of wellicht Sinterklaas- of zomercadeautjes te (laten) kopen voor de kinderen in de gezinnen.)

Maak tweetallen van je groep jongeren. Geef elk tweetal een 'gezinskaartje' met de beschrijving van het gezin voor wie zij inkopen gaat doen.

Vertel dat jullie de tassen gaan vullen met dagelijkse artikelen. Wat zouden zij kopen als ze voor deze € 20,- de hele week moeten eten? Vertel naar welke winkel je gaat (Lidl of Aldi zijn mooie budgetwinkels).

Druk hen op het hart niet over de € 20,- heen te gaan! De ervaring leert dat er vaak dingen bij de kassa achtergelaten moeten worden. Dat is niet handig.

Vertel dat ze dertig minuten hebben om hun boodschappen te doen, dus een beetje doorwerken is prettig.

60-75 minuten

Rijd samen naar de winkel en laat de jongeren 'los'. Herinner ze eraan dat ze maximaal een half uur hebben, dan moeten ze bij de kassa staan.

Loop zelf door de winkel om te helpen waar nodig, maar laat de regie bij de jongeren liggen.

Geef na dertig minuten de jongeren een seintje en na vijf minuten; daarna mag je ze naar de kassa sturen. Als ze nog niet klaar zijn, dan is dat jammer.

Rijd vervolgens weer terug naar je kerk en/of jeugdruimte.

30 minuten

Verwerking en eten

Terug in de kerk start één van jullie direct met het verwarmen van de soep en het maken van de tosti's.

De ander vergelijkt met de jeugd de boodschappentassen met elkaar. Welke keuzes heeft elk tweetal gemaakt en waarom? Praat hier samen over door.

- Waarom heb je voor deze producten gekozen?
- Op welke manier had de samenstelling van 'jouw' gezin daar invloed op?
- Wat vond je lastig om te beslissen?
- Wat vond je makkelijk om te beslissen?
- Hoe zou het gaan als je voor jullie eigen gezin op deze manier boodschappen zou moeten doen?

Als de soep en tosti's klaar zijn, kun je bidden en eten.

Pak halverwege het eten je Bijbel of bijlage 2 en vraag om rust. Lees rustig Matteüs 25:34-40 voor en vraag om reactie.

- Wie kan de kern van deze tekst voor mij samenvatten?
- Wat vind je van deze tekst?
- Jezus vertelt dit stukje als onderdeel van een verhaal. Eigenlijk geeft hij deze opdracht aan zijn volgelingen. Hoe mogen wij in onze tijd die opdracht zien, denk je?
- Doe je wel eens wat met/voor die opdracht?
- In vers 40 wordt gesproken over 'de gelovigen hier naast mij'. In de Nieuwe Bijbelvertaling staat het ietsje anders: ⁴⁰En de koning zal hun antwoorden: "Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan."
- De 'onaanzienlijksten' wordt hier gezegd, wie zou Jezus daarmee bedoelen?
- Denk je dat we met onze actie een stukje van deze opdracht vervuld hebben?
- Wat zou je in het dagelijkse leven nog meer kunnen doen om deze opdracht van Jezus vorm te geven?

5 minuten

Afsluiting

Vraag de diaken te vertellen hoe hij/zij dit verder gaat afhandelen met de tassen boodschappen.

Bedank je jongeren en de diaken voor hun inzet.

Ruim samen de afwas weg, geef de diaken de boodschappen mee en ieder kan weer naar huis.

BIJLAGEN

1. Budgetspel, situatieschets en overzicht verdeling kosten, inclusief blanco versie.
2. Bijbel in Gewone Taal, Matteus 25:34-40
3. Voorbeeld gezinskaartjes

BUDGETSPEL
Situatieschets 1

Petra (33 jaar) is na haar scheiding verhuisd naar een redelijk goedkope woning, in een dorp in het midden van het land. Haar dochter Marieke van 4½ jaar houdt veel van sporten en zit in groep 1 van de basisschool. Jeroen, haar zoon van 9 jaar, is een energieke en slimme jongen, zit op school in groep 5 en op scouting. Petra heeft een bijstandsuitkering en hoopt via een re-integratietraject weer aan de slag te kunnen in een betaalde baan.

Netto inkomen per maand in euro's		
Normbedrag WWB alleenstaande ouder	€	900.77
Maximale toeslag	€	257.36
Vakantiegeld	€	47.41
Vakantiegeld over toeslag	€	13.55
Subtotaal maandinkomen		€ 1219.09
<i>Toeslagen:</i>		
Kinderbijslag	€	141.45
Zorgtoeslag	€	72.00
Kindgebonden budget	€	129.00
Huurtoeslag	€	0
Subtotaal toeslagen	+ €	342.45
Totaal maandinkomen		€ 1561.54

Situatieschets 2

Vader Bert (48) is werkloos, zijn WW-uitkering is net afgelopen. Moeder Hilde (44) werkt twintig uur per week als alfahulp. De kinderen Anna (17), Bram (15) en Joost (12) zitten op school: Anna in de eindexamenklas VWO, Bram in 4-HAVO en Joost in de brugklas. Omdat het gezin van Hildes inkomen niet kan rondkomen, is er aanvullend WWB (= bijstand) aangevraagd en toegekend. Het gezin woont in een eigen huis, in een provinciehoofdstad in het noorden van het land. Tot nu toe konden zij de maandlasten betalen. Nu ze WWB krijgen ligt dat een stuk ingewikkelder. De hypotheeklasten bedragen € 509,00 per maand. De oudste kinderen verdienen hun eigen zakgeld: Anna werkt acht uur per week achter de kassa bij de supermarkt in de buurt, Bram heeft een krantenwijk. Anna houdt van hippe kleren. Bram speelt graag games op de computer en vindt het steeds leuker om in de weekends uit te gaan. Joost zit op voetbal.

Netto inkomen per maand in euro's		
Bijstand (WWB) voor gehuwden (de inkomsten van Hilde zijn hiermee al verrekend)	€	1286,81
Vakantiegeld	€	67,73
Subtotaal maandinkomen		€ 1354,54
<i>Toeslagen:</i>		
Zorgtoeslag	€	111,00
Kinderbijslag	€	273,78
Kindgebonden budget	€	207,00
Tegemoetkoming woonlasten	€	173,00
Subtotaal toeslagen	+ €	764,78
Totaal maandinkomen		€ 2119,32

VASTE LASTEN	Huur of hypotheek € 300 (tenzij anders in situatieschets)	Belastingen en heffingen € 58	Verenigingen en sport € 20
Premie ziektekosten- verzekering € 96	Eigen risico ziektekosten € 30	Aanvullende verzekering, ziekte en tandarts € 35	Energie (gas, licht, water) € 140
School- en studiekosten € 10	Mobiele telefoon € 35	Telefoon/internet/tv € 45	Krant € 27.50
Bibliotheek € 3.50	Kinderopvang € 800	Verzekeringen (WA en inboedel) € 20,-	
RESERVERINGS- UITGAVEN	Kleding en schoeisel € 90	Onderhoud woning en tuin € 30	Sparen en onvoorzien € 25
Vakantie en weekends € 50	Vrijtijdsuitgaven € 10	Huishoudelijke apparatuur, meubels, stoffering € 68	
HUISHOUDGELD	Voeding € 340	Was- en schoonmaakartikelen € 18	Cadeaus (verjaardagen) € 21
Kapper € 15,-	Oppas € 22	Hulp in huishouding of klushulp € 10	Bloemen en planten € 10
Avondje uit € 22	Boeken, iTunes/Spotify, schrijfwaren € 25	Vervoer € 50	Zakgeld (kinderen en volwassenen) € 12
Huisdier € 20	Snoep, drank, snacks € 22	Roken € 35	Persoonlijke verzorging, drogist € 30

VASTE LASTEN	Huur of hypotheek €	Belastingen en heffingen €	Verenigingen en sport €
Premie ziektekosten-verzekering €	Eigen risico ziektekosten €	Aanvullende verzekering, ziekte en tandarts €	Energie (gas, licht, water) €
School- en studiekosten €	Mobiele telefoon €	Telefoon/internet/tv €	Krant €
Bibliotheek €	Kinderopvang €	Verzekeringen (WA en inboedel) €	
RESERVERINGS-UITGAVEN	Kleding en schoeisel €	Onderhoud woning en tuin €	Sparen en onvoorzien €
Vakantie en weekends €	Vrijtijdsuitgaven €	Huishoudelijke apparatuur, meubels, stoffering €	
HUISHOUDGELD	Voeding €	Was- en schoonmaakartikelen €	Cadeaus (verjaardagen) €
Kapper €	Oppas €	Hulp in huishouding of klushulp €	Bloemen en planten €
Avondje uit €	Boeken, iTunes/Spotify, schrijfwaren €	Vervoer €	Zakgeld (kinderen en volwassenen) €
Huisdier €	Snoep, drank, snacks €	Roken €	Persoonlijke verzorging, drogist €

BIJBELTEKST UIT BIJBEL IN GEWONE TAAL

Matteüs 25:34-40

De ene groep krijgt een beloning

³⁴ Dan zal de Mensenzoon tegen de mensen aan zijn rechterkant zeggen: 'Kom, de nieuwe wereld is voor jullie. Want mijn Vader heeft het echte geluk voor jullie bestemd. Dat was al de bedoeling vanaf de schepping.

³⁵ Want toen ik honger had, gaven jullie mij te eten. Toen ik dorst had, gaven jullie mij te drinken. Toen ik een vreemdeling was, namen jullie mij in huis. ³⁶ Toen ik naakt was, gaven jullie mij kleren. Toen ik ziek was, zochten jullie mij op. Toen ik gevangen was, kwamen jullie naar mij toe.'

³⁷ Dan zullen die goede mensen zeggen: 'Maar Heer, wanneer is dat gebeurd? Wanneer had u honger en gaven we u te eten? Wanneer had u dorst en gaven we u te drinken?' ³⁸ Wanneer was u een vreemdeling en namen wij u in huis? Wanneer was u naakt en gaven we u kleren? ³⁹ Wanneer was u ziek of gevangen, en kwamen wij naar u toe?'

⁴⁰ Dan zal de Mensenzoon tegen hen zeggen: 'Luister goed naar mijn woorden: Elke keer dat jullie iets goeds deden voor één van de gelovigen die hier naast mij staan, deed je iets goeds voor mij.'

VOORBEELD VAN EEN GEZINSKAARTJE

Kies uit één van de volgende opties:

Voorbeeld uitgebreide beschrijving:

Alleenstaande moeder met één kind

Vrouw van in de dertig met een zoon van zes jaar. De vader van de jongen is er niet meer. De moeder kan geen werk vinden. Ze moeten rondkomen van ongeveer € 55,- per week, met alles erop en eraan. Ze gaan regelmatig naar de Voedselbank zodat ze voldoende gezonde voeding binnenkrijgen. De jongen mag soms naar de kledingbank voor andere kleding.

Voorbeeld summier beschrijving:

Vrouw van in de dertig met een zoon van zes jaar.